

Druhá část: Pokhara

Milí doma, milí přátelé, delší čas cestování z Káthmándú do Pokhary a následující den zpět mě vedlo k úvahám o tom, jak funguje v této zemi (či v celém kontinentu? – v Indii to samé...) dopravní provoz a (ne)dodržování pravidel. Na první pohled totální chaos a nadto to vypadá velmi nebezpečné... Ale možná to je jinak. Jednak mi dnes místní přátelé říkali, že je tu relativně málo dopravních nehod a upřímně řečeno, mám tento dojem z mého pozorování také. Hustotou provozu to asi nebude, minimálně zde v údolí Káthmándú a na frekventované silnici do Pokhary toho jezdí až dost. Je to mimochodem 200 km daleko.

Rychlostí jízdy by to trochu mohlo být... Mikrobus Toyota, v kterém jsme jeli, si to ale určitě šinul tak 80 či 90 km/hod. (Zpět jsme jeli vozem stejné značky, nový tak do 2 let maximálně. Nestačím se divit...) Že by nakonec jejich chaotický styl dopravy fungoval ve výsledku lépe, než náš? Pravidla provozu sice prý existují, ale jenom se vyučují v kursech. Na silnici se lidé řídí neomylným a zkušeností vypěstovaným šestým smyslem. Přednost na křižovatce dostává ten, kdo si tam prostě tak nějak – za mírného či většího zatroubení – vjede; a ostatně velikost vozidla je také doprovodným argumentem. Podle mého pozorování si také řidič naší zánovní Toyoty (a nadto se slušným a výkonným motorem) troufal o poznání více, než nějakí drožkáři.

Řekl bych: pozůstatek kastovního myšlení – ☺.

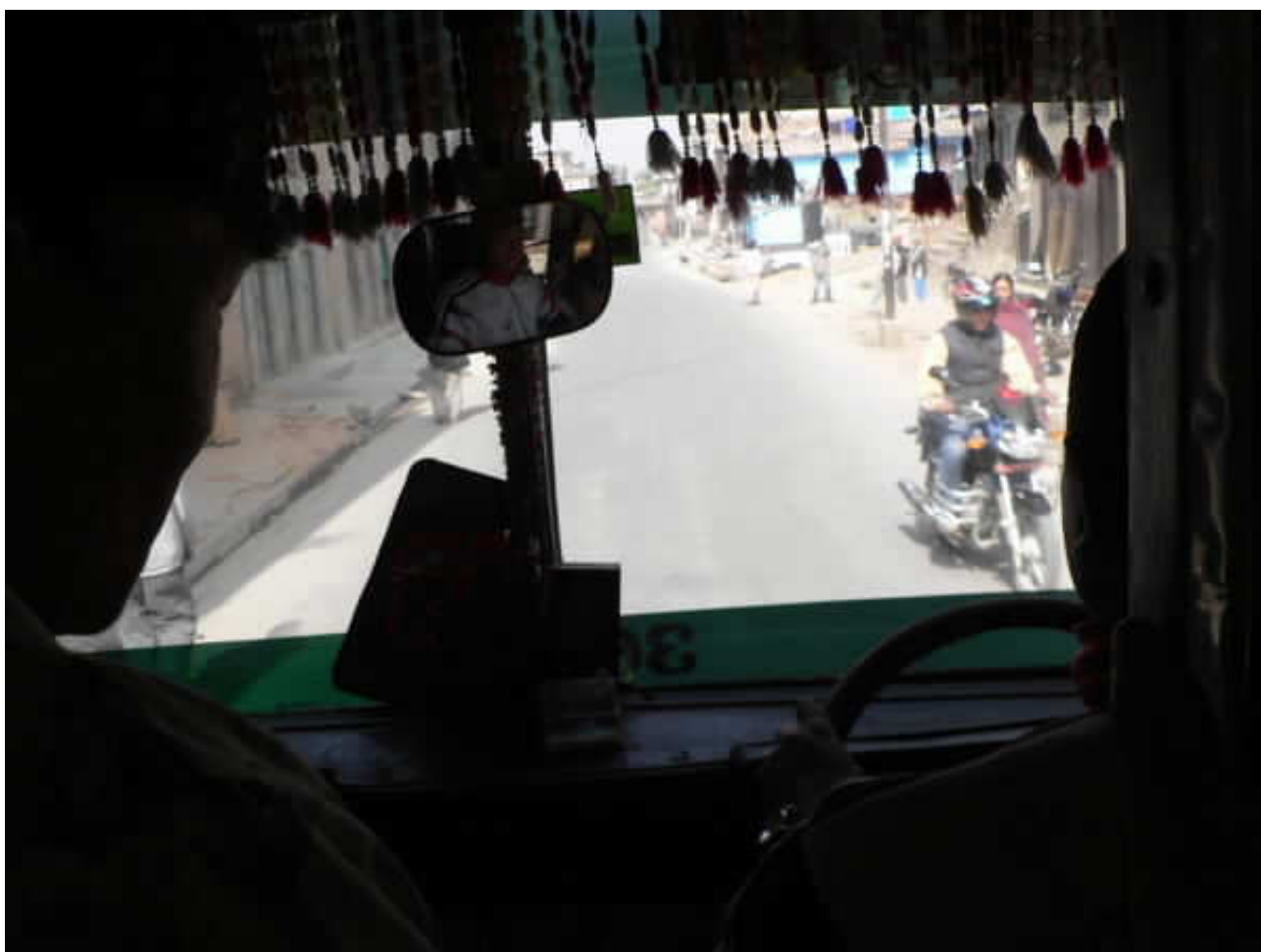
▲ *Potkali jsme stejný vůz. Tady je to přehledné, ale maličko houknout se musí!*

Předjíždění je kapitola sama pro sebe. Prakticky každé předjetí je doprovázeno krátkým zatroubením, riskantnější předjetí delším. Jindy se mi zdálo, že automatické používání klaksonu také zvyšuje plynulost provozu. Byla místa, kde bych si já netroufal začít předjíždět (a to je co říci – ☺), zatímco místní řidič prostě párkrát zatroubí a může předjíždět i na méně přehledném místě. Pokud potká protijedoucího, oni se svým vyvinutým dopravním smyslem se nějak „domluví“. Domluva – to je to pravé slovo – takhle to tu funguje. Oni začnou pomalu najíždět do křižovatky a přesně vycítí, kam až kdo může zajít, trochu na sebe navzájem houknou a všichni jsou v pohodě. Ani chodec nemá stres (pokud nepřišel z Evropy ovšem! ☺) – v podstatě kdykoliv jej míjí auto a je to tam nějak úzké, tak řidič maličko houkne. Vlastně je to docela bezpečný svět... – ☺, chodec si v klidu jde, dokud neuslyší klakson. Je to bezpečné, protože tady nikdo prostě bez klaksonu do složitější situace nejede! Například v Indii mají rikšy ruční stěrač (nevím, jak moc tam taky prší), ale i nejhorší křáp musí mít v pořádku klakson.

▼ Foto z dopravního provozu. Prach, že by člověk snad zapnul mlhovky. Tohle je riskantnější manévr, zatroubíme alespoň třikrát (...jezdí se vlevo, že, jsme v bývalých britských územích).

▼ Tohle je pohled z MHD. Nejvyšší světlá výška tak 165 cm. V Nepálu jsem byl obr!

Cestou z Pokhary jsem se ovšem moc bezpečně necítil, buď byl řidič větší hazardér, nebo jsem byl prostě unavený, kromě toho k večeru a zvláště poblíž Káthmándú zhoustl provoz. Celou cestu vyhrávala v autě z audiosoupravy hezká muzika, místní folk. Chci si na DVD něco z toho přivést, je to takové mile melodické, rytmické, veselé, ozdobné, má to dynamiku.

Pokhara je atraktivní turistická destinace, město se 400 000 obyvatel. Tomu odpovídá úroveň hotelů, restaurací, asi i silnic. Ani druhý den se nám nevyjasnilo a z místních hor jsem jen na okamžik zamlženě zahlédl pár vrcholů. Alespoň vím, že si nevymýšlejí a že je tam opravdu mají – ☺. Ne že bych je nechtěl vidět, ale cíl mé cesty byl jiný, a tak mne to až tak nemrzí.

▲ Vidíte proslulý vrchol hory Fischtail (= rybí ocas)? Ne? Já jsem ji také sotva zahlédl... ☺

Jakmile jsme se v Pokhaře vzdálili trochu od hlavní silnice a centra města, i tady Nepál nebyl jiný, jednoduché životní podmínky a chudoba byly vidět i zde. Za nájem vilky nahoře dáte 500 rupií měsíčně. ▲

(Zatímco píšu tyhle řádky – již na hotelu v Káthmándú – došly mi v laptopu baterky a proud samozřejmě nejde... grrr... jak mohou Nepálci takhle fungovat?... Ono je to taky asi pěkně sužuje. Tak třeba bankomat: jeden je kousek odsud, ale já nemám ani rupií. Bez proudu je jim i mně houby platný. Nevím, jestli bývalí teroristé, co dříve infrastrukturu země ničili (a teď sedí ve vládě), budou umět vybudovat novou? Tak se chci jít na hodinku projít ven, a najednou proud pustili! To jsem rád. Mnoho času na klidné psaní tu není, nebo nejde proud. V této čtvrti proud nejde tak od 5 či 6 odpoledne a pustí ho až v noci kolem druhé až čtvrté. To vypadá jako výsměch místním lidem..., mně se alespoň dobijí baterky všeho, co mám s sebou.) Několik zážitků mi ze setkání s dětmi a jejich rodinami utkvělo zvláště v paměti: rodiče několika z nich mají příjem jako „daily workers“, námezdní dělníci. Prý takto do velké míry fungují i továrny, provozy. Lidé přijdou, dostanou (nebo ne) práci a pak jim zaplatí. Tak třeba 300 rupií na den. Co na to asi místní zákoník práce...? – to je trochu černý humor. Nájem bytu (jedna místnost) v Káthmándú je od 1700 rupií výše. Ale i nájem v chatrčích, primitivních boudách, napůl jeskyních, přijde na 500 měsíčně. (Na naši 1 korunu jsou 3 nepálské rupie.) Je otrásající, když v jednom případě měla maminka samoživitelka, v druhém případě oba rodiče, jako své (námezdní) zaměstnání dolování písku z řeky. Za pytel písku dostanou 60 rupií, stojí prý po kolena ve vodě. Hm, mokrý písek? – ten je pěkně těžký, že... Moc bych se nedivil, kdyby ten písek dolovali/y holýma rukama. Maminka chlapce Anjan (doposud nemá osobního dárce, podporujeme ho ale z našich rezerv, a proto ho lze najít na naší webové stránce) sice není samoživitelka, ale její manžel pracuje kdesi v západní části Nepálu a doma se může objevit také po 3 měsících. Mezitím i ona doluje písek a dělá podobné věci... Má ještě další dva starší syny, jejichž otcem je jiný muž – ten se ale „vypařil“ kamsi do jiné části Nepálu. Maminka má starost o to, jak zajistí synům občanství, až jim bude 18 let – to je prý v Nepálu v takovýchto případech obtížné.

▼ *Vlevo je jeden ze starších synů, další je Anjan, u maminky na klíně mladší sestra.*

Dalším zážitkem byla vděčnost za naši podporu. Nemohu to nezmínit, i když by se sotva dalo čekat něco jiného, když rodinu v takových podmínkách navštíví zástupce dárcovské organizace... Upřímně řečeno jsem se hleděl chovat pokud možno tak, aby ve mně mohli vidět člověka, ne agenta bohaté organizace, který se přišel ukázat, aby se mu klaněli. Jednak se mi hodilo, že po několik dnů jsem už pěkně zaprášený a jaksi ošuntělý, zarostlý... – ☺ a nadto mám na sobě své oblíbené oblečení vietnamské proveniencí a tak zapadám do kultury. Zde i v Indii jsou tisíce stánků, kde se prodává přesně tohle zboží. Akorát prodavači neumí říkat to roztomilé „to vám sluší, pane“.

▲ *Sandesh je v deváté třídě a angličtina mu nedělá problémy.*

V současnosti z ČR podporujeme nejvíce nepálských dětí a moje návštěva byla (v rámci I.N. Network) první, kdy byly navštíveny přímo podporované rodiny. Nepálský kolegové za to byli mimořádně vděční, ačkoliv mně to přijde jaksi samozřejmé... Inu, my si to někdy neuvědomíme, ale tak, jak rostl program podpory z ČR, tak jsme se po čase ocitli v podpoře dětí – pro nepálské kolegy – v první linii. Rodiny, které jsme navštívily, podporu nepochybně potřebují a umí ji ocenit. Umím si představit, že pro některé určité podpora přinese do jejich života citelnou změnu k lepšímu. U jiných jsou jejich životní podmínky těžké a jejich osud komplikovaný – i zde jsou rozbité rodiny, nezodpovědní rodiče (či jeden z nich), jako všude na světě. Přesto a právě proto je tak dobře, že tyto děti dostávají příležitost! A opět i v Pokhaře jsem si všiml, jak dobře děti komunikují anglicky. Minimálně tohle jim v těch školách musí fungovat dobře.

Angličtina je kapitola sama pro sebe. Jednak je to moje – tak trochu – noční můra, protože do této práce jsem nastoupil jako do jedoucího vlaku s chatrnou AJ výbavou, mým cizím jazykem byla předtím němčina. Mezitím jsem sice pokročil o nějaký (řekněme pořádný...) kus dopředu, ale bravurní to není. Můj kolega Rabindra se možná cítí podobně, ale ve skutečnosti jsme si mohli rozumět velmi dobře a jeho jazyková výbava je skvělá. Problémem je samozřejmě výslovnost, kterou si každý národ a kontinent maličko upravuje podle svého. Tak např. bylo někdy legrační sledovat Rabindraho spolupracovníka z Pokhary Daniele, který s námi trávil celou dobu (postupně jsme se poznali více a nesmírně si tohoto muže vážím): on musí umět opravdu dobře anglicky, protože při všech rozhovorech nepotřeboval překlad pro sebe kvůli poslechu, ale pokud měl něco říci, zásadně mluvil nepálsky a Rabindra musel překládat. Když se Rabindra vzdálil, Daniel byl trochu v rozpacích, ale mluvil. Bylo jasné, v čem je problém – výslovnost. Věděl, že mluví špatně, tak raději nemluvil – ☺. To trochu známe všichni, že?

Návštěva Pokhary skončila po strastiplné cestě zpět (bylo vedro...) opět na večeři v rodině Rabindry. Byli jsme s ním a jeho manželkou v jejich „jídelně“. Je to místnůstka tak 2,5 m x 2,5 m se stropem ve výšce asi 180 cm, původně nějaká komora v mezipatře domu. Zde mají kombinovanou kuchyň a jídelnu, zbytek jejich bytu je místnost, kterou odhaduji na 4 x 6 m. Mají tři děti.

▲ “Dinning room“ (jídelna) mého kolegy ▼ Káthmándú ještě v 9 svítí, jde proud! Honem udělat fotku!

▲ *Koordinátor Rabindra vpravo. Vlevo nese místní žena unikátním místním způsobem krmení pro domácí zvířata. Někteří Nepálci takto prý dokážou nést 120 kg.*

▲ *Tady bydlí maminka Shrijany, žijí samy.*

Další den (čtvrtý mého pobytu) se budu moci setkat s křesťanskými pracovníky v Nepálu, kteří jsou obecně nazýváni „community workers“. (Je to trochu dlouhé, a tak jim zkrátka v I.N. Network říkáme CW.) Dostáváme se tak ke kořenům našeho programu Dálková adopce PLUS, který poskytuje pomoc chudým rodinám a dává jejich dětem šanci na lepší život díky vzdělání. Vzdělání jsou i leckteří teroristé a zločinci (a jak! – někteří jsou asi bohužel špičkami ve svém oboru...). Lidský život není jen o hmotných věcech, ale i duchovních hodnotách. Nepálští kolegové přinášejí prosté poselství evangelia, které tvoří – ač si to nemusíme uvědomovat – hluboký základní kámen kulturní civilizace. Mnozí prostí i špičkově vzdělaní lidé zde vděčně přijímají hodnoty, které se vztahují ke kořenům lidského bytí, jiní o jejich poselství víry zájem nemají. Kdekoliv ale působí, přinášejí také rozvoj správné hygieny či zdravotní péče, vzdělanosti, praktickou pomoc. Spolu s těmito prostými muži se také rozšiřuje program Dálková adopce PLUS v Nepálu.

Mým průvodcem v setkání s CW byl Murari, mladě vyhlížející muž a jeden z nejvzdělanějších místních pracovníků. Pochází z nejvyšší kasty hinduistických kněží a bohaté rodiny. Rodiče mu zemřeli, když mu bylo 5 let a on od té doby hledal Boha, aby mu mohl vyčíst, proč to udělal. Ve svém náboženství (ve kterém je díky mnohému studiu expertem), boha nenašel. Propadl zoufalství a rozhodl se spáchat sebevraždu. Měl pak ale dojem, že má udělat ještě jeden pokus. Tehdy mu přítel řekl: „Pojď se mnou.“ On nevěděl, kam, ale šel. Přišli do církve a křesťané začali zpívat. Napadlo ho, zda jde o pěvecký sbor, či co? Rychle ale pochopil, že zpívají Bohu, a později uvěřil v Ježíše Krista. Řekl mi: „Dnes mohu jít s kýmkoliv, jíst s kýmkoliv, sdílet jednu místnost s kýmkoliv.“ Jeho vysoké kastovní postavení je minulostí a Murari se stal koordinátorem CW. Od ledna tohoto roku je projektovým ředitelem i nad dalšími programy I.N. Network v Nepálu.

▲ Další příběh – viz foto ▲

Bipin (na fotografii vlevo) ještě před 3 lety „bílil“ s kamarády hospody a nikdo z příbuzných – a především on sám – si se ztraceným alkoholikem a narkomanem nevěděl rady. Bipina nečekaně změnila moc Kristova, když v něj uvěřil. Nyní pracuje velmi efektivně mezi CW s naší finanční podporou. Okamžitě jsem jej poznal (znám jej z jeho zpráv) a hlásil jsem se k němu. Rychle jsou z nás kamarádi... Bipin má rodinu a dvě malé děti.

Oblast, kde CW právě pracují, se jmenuje Thechho. Lidé zde prý mluví poměrně odlišným dialektem. Jejich denní život začíná uctíváním hinduistických bohů, je zde také několik rituálních míst buddhistických. Svatyně jsou velké i menší a jsou poměrně hustě rozptýlené po celé oblasti.

Každé ráno si místní obyvatelé berou barevnou hlinku a natírají dveře a vstup do domu a také tento kruhový prostor.

Můj průvodce Murari mi tak postupně vysvětloval, jak vypadá náboženský život místních lidí. Náboženství se zdá být neodmyslitelnou součástí života těchto lidí. Na jejich prostých tvářích bylo možné tušit pokornou ochotu ke hledání Boha. Hinduismus (nyní cituji ze slov mého průvodce a kovaného odborníka) má tolik bohů, že na každého Nepálce jich připadne deset.

▼ *Kromě hlavního proudu hinduismu jsou zde i buddhistické svatyně a symboly. Tato malá svatyně dole je z jedné strany hinduistická, z druhé je buddhistická. Lidé se tedy podle svého vyznání chodí ráno klanět k jedné či druhé.*

V dalším pokračování povídání z Nepálu se vrátím k setkání se skupinkou křesťanských pracovníků I.N. Network.

Připojím ještě několik fotografií z cestování Nepálem:

▲ Ha! Tady se mi podařilo zachytit tu správnou scénu z ulic hinduisticky založené země.
▼ Orbu pomocí volů jsem viděl několikrát.

▲ „Pracovníci technických služeb“ se levně a rádi starají o úklid odpadků..., pokud je to jedlé.

▲ Kormorán nepálský v řece Trišuli. ...totiž, že je to kormorán, to si tak myslím, protože mi ho připomíná. A že je nepálský, jsem usoudil z toho, že tam tak půlhodinu seděl a nic nedělal... Tohle je trochu černý humor, ale nemyslím to zle. Nepálci žijí jiný život a diáře tu patrně nejdou moc na odbyt. Jistě, často jde o nezodpovědnost, země je velmi chudá. Proto mě přívlastek „nepálský“ vytanul na mysli, když jsem na zastávce cestou do Pokhary spatřil tohoto opeřence.